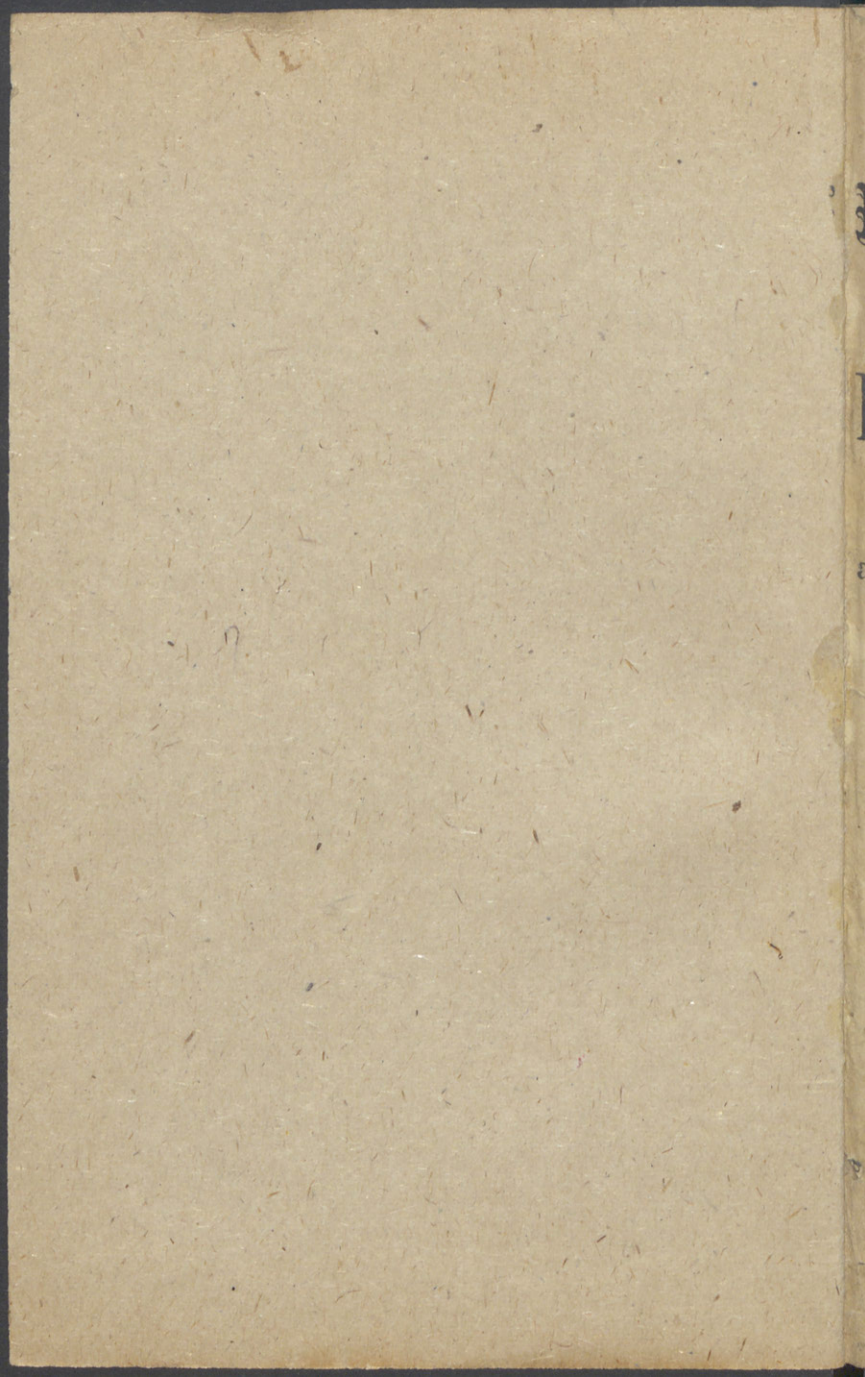

933043

933043

AZ ÁLMOSDI

RABLÓGYILKOS

NAGY ANDRÁSNAK

FELAKASZTATÁSA

DEBRECZENBEN

a „Kettős Domb“-nál a híres **Huszi** sirja
mellett.

DEBRECZEN, 1880.

KAPHATÓ TELEGDI K. LAJOSNÁL.

A rablógyilkosság elkövetése.

Körülbelül két hónappal ezelőtt arra a borzasztó hirre ébredtek fel Álmosdon, hogy Ember Istvánt a város legbecsületesebb és legderekabb kereskedőjét meggyilkolták. Szobájában véresre festve borzasztó állapotban feküdt Ember holtteste a földön.

Mindjárt keresték a gyilkost, sok ártatlan embert befogtak, mert hiszen senki sem gondolta, hogy azt **Nagy András** tisztii legény és **Baranyi Gyula** közhuszár követték el.

Ez a két ember nem fért a bőrében és úgy határozták el, hogy Embert mikor lefekszik akkor megrohanják, meggyilkolják és kirabolják.

Nagy András találta ki ezt a dolgot, s mikor elment hazulról a gazdája, a kinek egy óra mulva után kellett volna vinni a kapukulcsot, Baranyival együtt egy pisztolyt vettek magukhoz és elindultak a gyilkos utra.

A lövés eldőrdült és a szegény Ember István szívébe furódott a golyó, mire azonnal halva maradt. A két gyilkos erre a holttestet lerántotta az ágyról és a szoba közepére cipelte. Azután, hogy miért tették ezt nem lehet tudni, de egy csomó ujságpapírossal betakarták. Mikor ezzel is elkészültek, akkor a rabláshoz fogtak. Találtak együtt 300 forintot bankóban, ezt magukhoz vették, hazavitték s otthon 280 forintot a hidlás alá elásta-
belőle.

Hogy véres cselekedetüket valamennyire elfelejtessék magokkal a csárdába mentek, a hol a 200

forintot szépen le is itták. Részeg állapotban mentek haza. Nagy András egészen elfelejtette, hogy neki a kapukulcsot a gazdája után kellett volna vinni.

Mikor másnap hire futott a gyilkosságnak és keresték a gyilkosokat, a csaplárosnak pedig nagy gyanuja lévén a mulatókra, fogta magát és jelentette a dolgot.

Azonnal megindították a vizsgálatot. A tett helyen ott találták a Nagy Andrásra bízott kapukulcsot meg aztán az is kisült, hogy az a golyó a mi Emberbe furódott pisztolyból került ki. A hadnagy urnak a pisztolya pedig másnap nem volt előbbeni helyén.

Ekkor másnap a hadnagy ur behivatta Nagy Andrást, egy csomó csendőrt korbácscsal a háta mögé állított, s azt kérdezte, hogy:

— Hova tetted azt a pénzt, a mit Ember Istvántól elhoztál?

Nagy András erre megijedt és minden tétovázás nélkül bevallotta, hogy a hidlás alatt van. — Nyomba rá azt is kivallotta, hogy Baranyi Gyula volt a társa.

Igy a gyilkosság tehát kiderített, s fegyveres kísérettel hozták be a két rablógyilkost Debreczenbe a péterfia-utczai katonai fogházba.

II.

A z í t é l e t .

1880-ik esztendő februárius hó 16-án hirdette ki a katonai törvényhatóság az ítéletet.

A kihirdetés az utczán történt, nyilvánosan.
Baranyi Gyula 15 évi súlyos börtönre ítéltetett.

Nagy András pedig kötél általi halálra.

Nagy András halottsápadt lett, mikor ezt az ítéletet kimondták előtte.

III.

A siralomházban.

Az ítélet kihirdetése februárius hó 16-ka óta mindig nagyobb és nagyobb tömeg látogatta a péterfia-utczai katonai fogházat, hol az álmosdi rablógyilkos Nagy András siralomháza volt.

A kirendelt őrség és rendőrök alig voltak képesek visszatartani a tolongókat.

Nagy András az elítélt a látogatók kérdéseinek egyrészét felelet nélkül hagyta, a másik részére azonban nyugodtan s elég érthetően felelt. A börtönhelyiség zord kinézésű, hideg, fűtetlen szoba, balról a falhoz támasztva egy hosszú asztal állott, azon egy fatányértele ezüst és rézpénzzel, e mellett több szivar. Az előtt szék volt. Az ajtóval szemben egy szalmazsák van pokrócczal. Ez volt Nagynak a fekhelye.

Aznap délután és egész este rendkívül nyugtalan és zavarodott volt. Este, mikor már a látogatók nem háborgatták, sok bort hozatott magának és sonkát. Ez volt a vacsorája.

Nagyon sok bort ivott meg, le akarta magát mindenáron részegíteni, de ez nem sikerült neki. Mindig öntudatánál volt. Ugy 10 óra tájban zsoltárt vett elő és csendesen énekelt. Éjfél tájban lefeküdt csak reggeli 8 órakerébe fel, addig mélyen és nyugodtan aludt. Reggel 10 krért pálinkát hozatott magának. Még többet is akart hozatni, de már azt nem engedték meg neki.

Ma reggel meglátogatta egy földije, ki egyszerűsége is volt. — Mikor ezt meglátta,

sűrű könnyekben tört ki s nyakába borult. — Sokáig beszélgettek együtt s mikor eltávozott, ezt mondá neki:

— Látod pajtás, mire jutottam. Mikor együtt iskoláztunk, ki gondolta volna, hogy még ennyire jutok.

Azután szivarjait mind oda adta jó barátjának.

Ugy féltizenegy óra tájban jött el hozzá másodizben a lelkész ur, s ennek kenetteljes szavait könnyezve hallgatta.

Mikor a lelkész ur távozott, szilárd léptekkel, de vörösre kisírt szemekkel sétálgatott fel-alá. Még ekkor a lelkész ssavainak közvetlen benyomása miatt senkihez sem szólt. A kérdésekre nem felelt, csak olykor-olykor hallatott egy-egy „Istenem“ felkiáltást.

Nagy, jól megtermett, kicsit kövéres kis potaszakálu s szép fekete bajuszu ember, rendes tiszta huszár öltözékben.

Azt kérdezték tőle:

— Van-e édes anyja?

— Van! — felelt ő?

— Hol?

— Tisza-Szalókon.

— Gondolja-e, hogy eljön?

— Még tegnap sürgönyöztek érte. Jaj csak eljönne!

— Hát szeretné-e még látni egyszer?

— Hogyne szeretném az én édes anyámat, a kinek világra jöttem annyi kint okozott, de a halálom még többet.

Ekkor ismét visszaesett előbbi helyzetébe s ismét keservesen sirt. — Egyszer aztán felsohajtott.

— Soha se hittem volna, hogy én még ilyen Isten csodája leszek.

— Már csak bele kell ebbe nyugodni. Egyszer mindenkinek meg kell halni.

— Hiszen belenyugodtam én.

— Hát kegyelmet remél-e még?

— Dehogy remélek, nem remélek én már semmit. Hiszen a mai világban az emberek olyan rosszszak. Ki szánna meg engem? De hát hiszen ne is szánjon, mert ez fáj legjobban, meg aztán nem is érdemlem én azt, hogy engem szánjanak.

Ezeket a szavakat már teljes higgadtsággal, zsebbe dugott kézzel mondta, csak egyszer-egyszer törülte meg a sok könnyezéstől viszkető szemeit.

A perczeket, mik még az élethez kötötték lázasan olvasgatta.

Egy mellette álló paraszt ember azt találta neki mondani, hogy „**No András jobban viseld magad a más világon,**“ ezért megharagudott s félvállról felelte oda neki.

— Hagyjuk el azt a más világot.

Különben megbánta tettét s töredelmesen viselte magát.

IV.

Az álmosdi rablógyilkos felakasztatása.

Február 17-én kedden délután még az előbbieknél nagyobb tömeg gyült össze a siralombház előtt. Mindenki látni kívánta a kivégezendő gyilkost. A rendőrség és katonaság némely alkalommal erőszakhoz is volt kénytelen folyamodni, hogy a megszakadt közlekedés ismét helyreálltassék.

Nagy kedden délután óta szakadatlanul ivott és folytonosan beszélt, néha pedig különczködött is. Így egy izben epret kért enni, természetesen azt felelték neki, hogy „nincs.“

Mire ő ezt mondá:

— Hát hiszen nem is azért mondom, hogy muszáj azt adni, a miért én kértem.

Panaszkodott továbbá a rossz bor miatt, azt mondá, hogy ő mindig jobbat ivott ennél; ilyen komisztól bizony aligha megölte volna Embert.

Azt nagyon sajnálja, hogy az anyja el nem jött s mindig csak azt beszélte, hogy bizonyosan valami nagy baj van otthon, azért nem jöttek el „ü kigyelmeék.“

Két földijét, kik mint huszárok szolgálnak itt, látni kívánt. Ezekkel sokáig beszélgetett.

Az egyik azt kérdezte, hogy:

— Mit irjunk már pajtás haza az anyádnak?

— Hát testvir, csak azt ird meg a mi való. — Ne is sirasson engem, mert én azt nem érdemlem meg. Sok keserűséget, meg szégyent hoztam a fejökre.

Kilencz óraker este valamennyi börtönszobába bevezették, a hol többi társaitól búcsuzott el.

— Áldjon meg az Isten benneteket fiuk — mondá. Szabaditson ki innen mihamarább, de ne úgy mint engem.

Ezután magához kérette egy rabtársát, kivel fogsága ideje alatt egy szobában lakott. Ez egy nazarenus. Ezzel körülbelöl 3 óra hosszáig beszélgetett a prófusz jelenlétében. Leginkább azonban imádkozott. Mintegy 12 óra lehetett éjjel, mikor az álom erőt vett rajta és lefeküdt aludni.

Reggeli öt óráig nyugodtan, sőt édesden aludt, ekkor felébredt s kikéredzett.

Ezután a börtönnyitogatótól lábvizet kért, hogy majd ha az akasztásnál le kell vetnie csizmáját, tiszta lábbal lépjen a bitófa alá.

Majd ismét lefeküdt aludni s csak reggeli 7 óraker ébredt fel. Oly higgadtan, mintha semmi roszra sem volna elkészülve; jó étvágygyal kávézott s azután a lelkészszel mádkozott. A szivarozást azonban sohasem hagyta abba.

A siralomházban összegyült pénzzel akként rendelkezett, hogy annak felét a profusznak adta, a másik felét pedig a raboknak, hogy majd egy ünnep napon bort hozassanak rajta.

* * *

Szerdán február 18-án reggel 8 óraker már óriási népmög állta el az utczákat, a hol a menetnek végig kelleni.

Nagy csapat huszárság foglalt állást a katonai fogház előtt. Kilencz óraker pontban megérkezett a generális. Fél tíz óraker hozták ki az elítéltet a fogházból. Ekkor a nép tolongani kezdett. Huszonhat szuronyos baka képezett kört és azon belül haladt az elítélt lassu, de szilárd lép-

tekkel a vesztőhely felé. Mellette jobbról a lelkész ment. Három század huszárság rukkolt ki.

Nagy szivarozva ment ki a vesztőhelyre, sőt még oda kint sem dobta el a szivart szájából. A nagy templomnál a menetnek egy kis időre meg kelle állnia, mert Nagy rosszul lett. Egy pohár rumot ivott s aztán ismét magához tért.

Körülbelől tizenegy óra lehetett, mikor a menet a vesztőhelyre, a kettős halomhoz kiért, mert hiába kínálták meg őt kocsival, nem akart felülni s így gyalog tette meg az utat.

A bitófa körülbelől 1° 1' hosszú czölöp egy halom közepén volt felállítva.

A szabadtért beláthatlan néptömeg lepte el. Nagy először is a bitófát kereste tekintetével s mikor meglátta, arczizma változatlanul maradt.

A katonaság egy kört képezett a halom körül. — Csend lett. Az auditor német nyelven felolvasta az ítéletet, majd utánna egy másik tiszt mindjárt magyarul is felolvasta. Ezután: — „Zum gebet“-et kommandiroztak, dobpergés hallatszott, és a gyalogkatonaság letérdelt.

Ezután ő érthetőn hangosan a huszárság felé fordult s ezt mondta:

— Márton Józsi földimnek szeretnék még egy pár szót mondani.

Kozarek, ki téliesen öltözött fekete kéztyűben mellette állott, azt mondta, hogy majd a lépcsőről beszélhet vele.

Az elítélt a hóhér két segédjével a lépcsőzetre lépett s még ott is földije nevét említette. Keze lába már ekkor meg volt kötözve fekete zsineggel, a szivar pedig még mindig szájában volt.

Ekkor Kozarek a bitó lábához támasztott lépcső harmadik fokára lépett, zsebéből egy kis fekete kötelet huzott ki, az elítéltnek nyakára illesztette azt, a horgokat a szegre akasztotta, a két segéd egyet rántott alul a lábához kötött kötélen. A hóhér egy kicsit lenyomta fejét, egy kis roppanás hallatszott, a test rángatózott, az arc elkékült. Vége volt. — Kozarek fehér kendővel fogta be az elítélt szeméit és száját.

A holttest függve maradt estig a bitófán és egész nap nagy néptömeg bámulta azt.

DEGRÉENI EGYETEM KÖNYVTÁR

9161/1963

t.
la
a
ul
a
i-
c
n
ö-
a,
-
t,
t.
l-
s
t
e
tt
or
g
ö
et
at
oz
is
t.
lt
o

